

răscoale, într-un loc boltit sub pământ de lângă albia unui rișor³⁰. Acest loc n-a mai fost găsit, deși au venit «bulgari din Țara Românească» în timpul războiului ruso-turc din 1828—1829, pe lângă un regiment rusesc, pentru a o căuta. Erau, desigur, cei care acționaseră alături de Sava prin aceste locuri și care se refugiaseră la noi trecind Dunărea în 1821. Ei se reintorceau în 1829, cu oștirile rusești, la locurile lor de origină.

Concluzia pe care o trage istoricul bulgar este că, dacă Sava și ostașii lui nu ar fi fost înconjurați de către turci, el ar fi intenționat să ajungă la Sliven și de acolo, împreună cu toți bulgarii care erau «în picioare», să întindă răscoala³¹. Istoricul Tabakov situează această întoarcere a lui Sava în România înainte cu citva timp de tăierea lui în București³².

După alte tradiții, Ghenciu ar fi luptat împotriva turcilor pe teritoriul Bulgariei, «venind din Țara Românească», tocmai pînă la localitatea Nova Zagora «în fruntea a 500 de călărași»³³. El s-ar fi retras doar cînd s-a trimis din Sliven, împotriva lui, cunoscutul aian (guvernator) al Slivenului, Tahir Aga. Istoricul bulgar culege această informație de la Moș Noiko, care la rîndul lui o știa chiar din relatarea orală a «iasikciului» (păzitorului) lui Tahir-Aga Ahmed «Patriarhul», din satul Binkos de lângă Sliven³⁴. Istoricul bulgar spera că se vor găsi și alte tradiții și documente după publicarea operei sale, despre activitatea lui Ghencea³⁵.

În ceea ce privește documentele publicate la noi, acestea confirmă că Ghencea a fost trimis, la începutul lunii aprilie 1821, să facă de pază la Obilești, împreună cu Mihali³⁶. E foarte posibil ca el să nu se fi oprit la Obilești, punct strategic de altfel, ci să fi trecut Dunărea, pentru un interval de timp.

Afirmația cea mai îndrăznească care se face de către istoriografia bulgară și care contrazice documentele și izvoarele anului 1821³⁷, cunoscute istoriografiei noastre, este însă aceea despre salvarea lui Ghencea din măcel. După autorul «Istoriei orașului Sliven», pe baza tradițiilor culese de Ghincev de la bulgarii din București contemporani cu evenimentele din 1821, Ghencea urca pe scări în urma lui Sava. Fiind rănit numai o singură dată, a reușit să fugă și s-a ascuns sub un pod de pe Dimbovița. În felul acesta s-a putut salva și, după moartea lui Tahir-Aga (1829), s-a întors la Sliven, probabil după intrarea rușilor acolo — 1829 —, unde a și murit, prin 1842³⁸. Afirmația aceasta care, la prima vedere, apare neverosimilă poate fi totuși sprijinită, cum vom încerca să arătăm în cele ce urmează, pe unele documente și tradiții românești, alături de cele bulgare, despre răscoala din 1821³⁹.